

ANG BUHAY NI FAUSTO

Sinulat ni
CIRILO BOGNOT

(KARUGTONG)

Ang nag-udyok sa akin upang sulatin ko ang Alamat ng Fausto, sa wikang pambansa ay katulad din ng nag-udyok kiná A. Maffei, sa Italya; Castillo, sa Portugal; at sina Francisco Pelayo Briz, Jose Casas Barbosa at Guillermo English, sa Espanya: upang ibunyag ang isang matandang alamat sa Alemanya, isang alamat na naging sanhi ng pagkakatanghal ng maraming manunulat na alemán na ang pinakatangpuk nila ay si Goethe (dakilang pilosopo at manunulat na alemán) at maraming musiko sa buong Europa.

Unang nakilala sa Pilipinas ang alamat ni Fausto sa pamamagitan ng pagpapalabas sa Maynila ng Opera Fausto, nguni't bihira ang nagsikap hangga ngayon upang alamin kung ano ito at kung ano ang nilalaman at kahulugan. Ang Fausto ay walang iniwan sa *Divina Comedia* ni Dante, sa Italya; at *Don Quijote de la Mancha* ni Cervantes, sa Espanya. Ang Fausto ay siyang pinaka-tanging babasahin sa buong Alemanya.

Saan at kailan nagsimula ang diwang nagbigay sa tanyag na doktor, na hindi nasiyahan sa makitid at maikling kapangyarihan ng tao, at ninais niyang baguhin ang pangkaraniwang takbo ng panahon sa pamamagitan ng kanyang pakikipagkasundo sa demonyo? Noong unang panahon, ang mga klasiko ay may tinawag na Pigmalion at Prometeo na diumanoy'y nagsikap na malabanan ang kalikasan, ang katauhan, ang lihim ng langit at ang kamatayan. Sa simula ng pananampalatayang kristiyano, ang mga ganitong pagsisikap ay pinanganganlang maka-demonyo, dahil dito ay madalas tawagin ang mga "pangahas" na "may kaugnayan sa alagad ng impiyerno." Noong ikatlong siglo ay natanyag na ang kasaysayan ni San Gregorio Nacianceno, kasaysayan na bihira ang katolikong hindi nakababatid; sumunod ang kay Cipriano, tanyag na manghuhula sa lunsod ng Alehandriya, na diumano'y lihim na

nakipagkasundo sa demonyo upang maibigan siya ng isang kristiyana na nagngangalang Justina.

Ang tanyag na mandudulang kastila, si Calderon de la Barca, ay sumulat ng isang dula na pinamagatang *El Magico Prodigioso*, na nababatay din sa buhay ni Cipriano ng Alehandriya, at, alinsunod kay Sanchez Miguel, nahahawig din sa kasaysayan ni Dr. Fausto ng Alemanya.

Ang alamat ni Fausto, na sa palagay ng maraming manunulat ay hindi tunay na tao at hindi nabuhay kailan man, kundi likha lamang ng isipan ng mga unang manunulat na alemán, ay may kahambugan na buhay ng isang tao na nabuhay at nagngangalang Dr. Fausto. Ang doktor na ito ay may mahiwagang kabuhayan: hindi nalalaman ng karamihan kung saan ipinanganak at kung saan galing na bayan. Sukat at lumitaw at tumira sa isang bayan at pagkatapos ng ilang taon ay biglang nawala. Isang hiwaga! Mula noon ay lalong lumaganap ang alamat tungkol kay Fausto, nguni't idinagdag ang titulong doktor sa kanyang pangalan, at upang lalong magkaroon ng hugis ng isang katotohanang pangyayari ay binigyan pa siya ng pangalang Juan, kung kayá't nakilala mula noon sa tawag na Dr. Juan Fausto.

Ang pinaka-ubod ng alamat ay may diwang kristiyano: isang taong pangahas at walang kasiyahan; nag-aral ng sarisaring karunungan upang matuklasan ang mga lihim ng kalikasan, at sa kanyang pagsisikap ay humantong hanggang sa siyá'y tumawag ng saklolo sa demonyo upang siya'y turuan ng mga karunungan lihim. Ano ang kanyang ipinangako bilang kabayaran ng demonyo? Ang kanyang kaluluwa. Oo, ibibigay niya ang kanyang kaluluwa sa demonyo pagdating ng sandaling siya'y mamatay. Inilalarawan ng mga unang kristiyano na ang lahat ng pangahas na pagsisikap sa pag-aaral ay walang ibang hangarin kundi malampasan ang kapangyarihan ng Diyos,

kung kaya ang mga ganitong pagpupunyagi ay walang kahahantungan kundi ang impiyerno.

Nang lumitaw si Goethe, pinakadakilang pilosopo at manunulat na alemán, ay pingsikapan niyang mabago ang alamat ni Fausto. Sumulat siya ng isang "poema" o tulambuhay at kanyang ibinatay sa alamat ni Fausto; nguni't binigyan niya ng ibang katapusan, isang maligayang katapusan na ang kaluluwa ni Dr. Fausto, nang ito'y mamatay na, ay hindi dinala ng demonyo sa impiyerno, pag-alinsunod sa kanilang kasunduan, kundi kinuha siya ng tatlong arkanghel at iniakyat sa langit.

* * *

Ang Faustong nakikilala natin sa Pilipinas ay hindi Fausto ni Goethe, kundi Fausto sa opera ni Carlos Gounod, at dahilan sa ito ay isang dalubhasa sa musika at hindi manunulat, ang kanyang opera ay hindi tiyakang nasasalig sa aklat ni Goethe; dahil dito ay masasabi ko na hindi tumpak ang kaunting kabatiran natin tungkol sa alamat ni Dr. Fausto.

Sa opera ni Gounod ay hindi nailalarawang mabuti si Fausto, sapagka't ang nasa isipan ng musiko ay ang armoniya ng tugtugin, tangi pa sa pangyayaring kailan man ay hindi tumpak na mailalarawan ng musika ang pasikot-sikot na landas ng isang mahaba at mahiwagang kabuhayan ng isang taong likha ng isang alamat. Dahil dito, ang Fausto ni Gounod ay nawawalan ng kadakilaan sa larangan ng panitikan, at nawawalan ng tunay na pagkatao ang larawang linikha ng isipan ni Goethe; at ang nakikinig ay nasiyahan lamang sa sandaling ang doktor ay muling naging bata upang pumagitna sa larangan ng pag-ibig at kanyang áawiting tulad ng isang tenor ang kanyang paghanga kay Margarita.

Ang mga unang talata ng tula ni Goethe na inilagay sa bibig ni Fausto ay gayari:

Pilosopiya, Poon Diyos! Hurisprudensiya

*At medisina, at teolohiya,
Sa kasawian ko ay pinag-aralan
Ko ang lahat ng iyan,
Sinuri ko at pinagmasdan;
Nguni't ako'y nalinlang.
Matapos kong pag-aralan ang lahat
ng iyan*

*Ano ang aking natutuhan?
Ang lahat ng iyan ay nalalaman
ko na*

*At may sampung taon nang ako'y
isang guro.*

*Wala akong natutuhan kundi ang
ako'y wala*

Pang nalalaman.

* * *

KABUUAN

Ang alamat ng Fausto ay nagsimula noong "edad media." Ginamit ng mga ilang tapat sa Simbahang Katoliko na parang kasangkapan laban sa makabago'ng diwa ng pananampalataya. Walang iniwan sa nangyari dito sa Pilipinas noong bago matapos ang siglo XVIII at nang nagsisimula ang siglo XIX, nang ang pananampalatayang katoliko ay ginamit ang tinatawag nating moro-moro, dulang nakatula na ang pinaka-diwa ay ang kadakilaan ng simulain at tapang at kabutihan ng mga alagad ng pananampalatayang kristiyano laban sa mga moro.

Lumitaw ang prinsipeng katalinuhang alemán, si John Wolfgang Goethe, at siyang sumulat ng isang tulambuhay na pinamagatang Fausto, na nababatay din sa matandang alamat ng Alemanya, nguni't binago lamang ang katapusan ni Dr. Juan Fausto na siyang buhay ng alamat; sa halip na mahulog sa kamay ng demonyo dahil sa kanyang mga pangahas na simulain at karunungan, siya'y iniakyat sa langit ng tatlong arkanghel.

Ang unang aklat na kinapapalooban ng alamat ni Fausto, na likha ng panulat ni Goethe, ay lumabás noong 1790, at pinamagatang *Doctor Faust; Trauerspiel. Ein Fragment*. Linimbag sa Leipzig. Ito ang unang tulambuhay na sinulat ni Goethe noong 1774 nang siya'y may gulang na dalawampung taon lamang.

(Nasa pahina 21 ang karugtong)

Ang Kuros Na . . .

(Karugtong ng nasa pahina 4)

buo ang loob at matatag sa kanyang pasiya. Dahil dito ay bumuo ng isang pangwakas na akala at ito ay ang pagsusuplong sa mga hapon na ang ama ng dalaga ay isang kaalam ng mga gerilya at sapagkat isang tiktik na kinikilala ay pinaniwalaan siya agad. Ang ama ni Virginia ay dinakip, pinahirapan, ikinulong, at nang hindi pa rin umamin sa ibinubuhay na kasalanan ay pinatay sa kabundukan. At pagkatapos noon, nang wala pa ring magawa si Ricardo kay Virginia, sa pamamagitan din ng kanyang pakikipagmatalikan sa mga buhong na hapon, ang dalaga namán ang dinakip at dinala sa kabundukan pinagpatayán sa ama nito. At doon, sa pamamagitan ng lakas at pagbabanta ay hindi tumugot hanggang sa di maigupo at malapastangan ang kabanalan ng pagkababae ni Virginia; pinalagda pa rin ni Ricardo ang dalaga upang ang ilang bahagi ng mga pag-aari nito ay mapalipat sa kanya, anupat sa lahat ng katampalasanan at kasamang magagawa ng isang tao, ang inasal na yaon ni Ricardo ay wala nang katulad.

Isang gabi sa loob din ng kasukalang yaon na kinalalagyan ni Virginia at ni Ricardo na kasama ng mga sundalong hapon ay radinig na lamang nila at sukát ang sunud-sunod na putok na isa-isang ikinamamatáy ng mga buhong na hapon. Si Ricardo ay humawak din ng baril at nakidigma sa piling ng kanyang mga kasama. Nang sila'y wala nang magawa at nakikini-kinitang patungo na sila sa pagkaubos ay nakaisip ng isa pang lalong kabuhungán, ang patayin si Virginia yamang ito ang nagbunsod sa kanya ng pagkakapatungo sa pook na yaon. Ang babai ay kanyang iginapos sa punung-kahoy at pagkatapos ay tumawag ng

isang sundalo upang siyang bumaril, subalit nang sandaling isasagawa na lamang ito ay siyang pagdating ng isang gerilya na umulos ng patalim sa babaril na ikinamatáy nito agad at pagkatapos ay pinaputukan ang buhong na si Ricardo na noon di'y naghingalo. Lumapit sa nakagapos na babai upang ito ay kalagan, nguni't di pa natatapos na gawin ay isang ligaw na puno ang sumawi sa matapang na kawal.

Nang magsirating ang mga tapát na kawal ng bayan at makalagan ng gapos si Virginia ay nilapitan nito ang kanyang tagapagligtas na nakalugmok na siyang pinuno ng mga gerilya, at gayon na lamang ang kanyang pagtataká nang makilalang si Raul ang lalaking yaon. Ang sugatán ay hindi pa patáy, may kaunti pang hiningang nalalabi kayá't nang idilat ang mga mata nito at makitang si Virginia ang may kalong sa kanya ay napangiti sa gitna ng mahapding kirot na likha ng kanyang sugat at ang nasabi:

—Virginia, kay-palad ko sa mga sandaling ito, sapagkat ako'y mamamatáy na nakikita kita, salamat sa iyo sa pagpapahalagá mong ito!—At pagkawika ay pamuling pumikit upang huwáng nang dumilat kailan man. Natupad niya ang salitang ang pangalan ni Virginia ang kahuli-hulihang tatawagin sa sandali ng kanyang kamatayan.

Sa harap ng gayong malungkot na pangyayari si Virginia ay lumuluhang niyakap ang bangkay ni Raul, hinagkan ng maraming ulit at siya'y nagsisi sa kanyang kabaliwang nagawa.

At, noong pista ng mga patáy sa isang ulilang puntod na kinalalagyan ng isang kurus na puti ay naroroon si Virginiang mata-

Ang Buhay . . .

(Karugtong ng nasa pahina 15)

Margarita! Kay-gandang pangitain! Isang larawan ng dalagang malinis ang budhi at puso at isinilang sa kabukiran ng Alemanya, mapagmahal, paniwalain. Umibig, na isang pag-ibig na marangal at taimtim sa puso, kay Fausto. Ito naman ay lalong nagsikap sa pagtuklas ng karunungan at pinabayaang pumailanlang ang kanyang isipan sa langit ng bagong diwa at bagong karunungan upang idulot ang lahat sa kanyang minamahal na Margarita.

Ang Fausto ni Goethe ay kaiba sa maraming Fausto ng Alemanya noong unang panahon. Ang mga unang Fausto ng isang daan at dalawampu't pitong manunulat ay pangahas, walang pananagutan at nahulog sa impiyerno; ang Fausto ni Goethe ay matalino, pangahas nguni't may kakayahang (mistulang larawan ng mga mamamayan sa Alemanya) at hindi nahulog sa impiyerno bagama't sumuway sa katuruan ng Roma. At ang tampok ng alamat na sinulat ni Goethe ay ang larawan ng dalawang alemana: masunurin, maganda, marangal at tapat sa pagmamahal.

(Ang pinagkunan ng mga talu ay ang mga sumusunod: *Historie von D. Johann Fausten; Warhafftige Historie ni Widmann; Biblioteca Universal; Biblioteca Internacional; Popular Encyclopedia; K. J. Scher: Faust Von Goethe; Madame Stael: De l'Allemagne; Baron Blaze de Bury: Essai sur Goethe et le second Faust; D. Guillermo English: El Fausto.*)

intim na ipinagdarasal ang kaluluwa ng binatang labis niyang pinakaapi na ngayoy walang kapantay sa kagitingan ng kanyang pagpapahalagá.

Ang "Papel-de . . .

(Karugtong ng nasa pahina 14)

lilimampuing sentimos, pipisuhin, lilimahin, sasampuni, lilimampuin, sasandaanin at lilimandaaning piso. Anong gaganda ng pagkakaguhit at anong dirikit ng di-masasagwang kulay na ginamit! At upang mapatunayan, nang walang munti mang pag-aalindangan, na ang mga salaping-papel na itong palalabasin ng Central Bank ay talagang "sa Pilipino at para sa Pilipino", ay di lamang nagtaglay halos lahat ng larawan ni Rizal, kundi ginamitan pa ng panay na mga salitang tagalog, na pinaraan pa't ipinawasto sa Surián ng Wikang Pambansa, bago ipinadalá sa limbagang pinagti-tiwalaang gumawa. Ang pinagpadalang limbagan ay sa Tokyo rin at hindi rito; nguni, sapul noon, na nakapangalahati na ang taong 1944, ay hindi na napabalik, at munti mang balita sa nangyari, ay wala nang natanggap dito, hanggang datnan ang "Republikang" iyon at ang Hukbong Haponés na kinásasandigan niya ng kalagim-lagim na babalang . . . "Oras Mo Na!"

Sa lipu-lipunán ng matataas na taumpamahalaan noon, ay nagkapanahon kamang makarinig ng ilang pahiwatig tungkol sa mga dahilán ng di-pagkatuloy ng Central Bank at tungkol sa pagkabigo ng nakahanda nang limbaging mga salaping-papel na talaga nang pilipino. Kaipala, ang mga pangyayaring aming nahiwatigan ay makatutulong nang malaki sa paglilimi at paglinaw ng karapatan ng Pilipinas na makasingil sa Hapon ng mga katumbas na halaga ng mga nawalan ng halagang daan-daang angaw na pisong ipinagpilitan niya ritong gugulin, sa pamamagitan ng nangasabing *papel-de-hopon*.

Sumama sa malaking Lupon ng mga Pinunong Pilipinong nagsadya sa Tokyo ang nooy Kagawad sa Pananalapi ng Pilipinas. At sa mga taglay niyang layunin sa pagdulog sa ilang matataas na tanggapa't pinuno roong may-kagnayan sa mga suliranin ng pananalapi, ay kabilang ang mga sumusunod:

1. Kung gaano ang kíkilanlin ng dalawang pamahalaan na tumbasang halaga ng PISO ng Pilipinas at YEN ng Hapon.

(Tatapusin)

ABANGAN ANG—
SALIN SA TAGALOG NG

**And Now Comes
Roxas**

Na simulat ni

FELIXBERTO G. BUSTOS
(Kabalitang Pilipino sa Digma)
Aklat na kababasahan ng mga kilos at gawain ni Hen. Roxas sa panahon ng mga hapon.

CENTURY ART CO., INC.

624 R. Regente

445-447 Misericordia

Outdoor Advertising

Electrical Contractors

BILLBOARDS

INDIRECT LIGHTING

SIGNS

POSTERS

DISPLAY LIGHTING